СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 287. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 10. грудня, 1927. VOL. XXXV. No. 287. Jersey City, N. J., Saturday, December 10, 1927. THREE CENTS.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПРОСИТЬ ЛИНДБЕРҐА ДО МЕКСИКА

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ГОДЯТЬСЯ НА УРЯДЖЕННЯ „ЛЕТУ ДОБРОЇ ВОЛІ".

МЕКСИКО, 8. грудня. — Плютарко Еліяс Каєс, президент мексиканської републики, написав листа до американського летуна Чарлза Линдберґа, в якім просить його приїхати до Мексика та запевняє йому добре прикяття.

Линдберґ мавби вступити до Мексика, їдучи до Гавани. Американський уряд годиться на таку подорож свого найславнійшого летуна, вважаючи, що така гостина моглаби немало причинитися до заведення мирних відносин між Злученими Державами а Мексиком.

ЗА СПРАВУ ПРОГИБІЦІЇ.

ДАЄ ПІВ МІЛІОНА ДОЛЯРІВ НА „СУХЕ" ВИХОВАННЄ.

ВАШИНҐТОН, 8. грудня. — Антисалунова Ліґа, головна прогибіційна організація подала до публичного відома, що вона дістала пів міліона долярів від С. Се. Кресґе, властителя крамниць 5 і 10 центових, на те, щоби виховати американський народ до зрозуміння потреби прогибіції. Ліґа подає рівночасно, що другі жертводавці підуть скоро за першим.

Жіноча Юнія Тверезости видала з нагоди Різдва рецепту для виробу безалькоголічних „пончів" (напитків). У сей спосіб орґанізація хоче підкопувати алькоголізм з нагоди свят.

Американський Леґіон постановив перевести серед своїх членів пробне голосованнє над справою прогибіції.

СТУДІНЬ ТА ВІТЕР УБИВАЮТЬ 12 ЛЮДИЙ.

ТРИ КОРАБЛІ РОЗБИЛИСЯ НА ОЗЕРАХ.

ШИКАҐО, 8. грудня. — Вітер, що осягнув скорість 75 миль на годину, та сильна студінь, що навістила цілу середну частину Злучених Держав та Канади, причинили смерть 12 осіб. Вітрюга затопила на Великих Озерах 3 озерні кораблі з усею їх залогою. Другі кораблі находилися в подібній небезпеці.

Температура місцями дійшла до 53 степенів низче зера.

ФОРД ПРО КОШТИ АВТОМОБІЛЯ.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 8. грудня. — Генрі Форд заявив ґазетярам, що приготовання до виробу нового моделю авта коштували його 100 міліонів долярів. Він мусів узяти сю суму зі своїх банків. Та се його не збіднило, бо в банках осталося ще готівки 250 міліонів.

ЗАБИВ БАТЬКА В ОБОРОНІ МАТЕРИ.

КЕМДЕН, Ню Джерзі, 8. грудня. — Джосеф Кучінота, 14-літний хлопчина, стрілив з рушниці в плечі свому батькови, 40-літному робітникови Джанови, який у пяному стані вимахував револьвером, відгрожуючися своїй жені Джосефіні.

Як батько впав на землю, хлопчина побіг до своїх сусідів та заявив, що він пострілив батька, та просив їх покликати амбулянс. Батько помер у дорозі до шпиталю.

ВИБИРАЮТЬСЯ ПО МУМІЇ ПІД БІҐУНОМ.

НЮ ЙОРК, 8. грудня. — Американський Музей Природничих Наук висилає в підбіґунові околиці спеціяльну виправу, яка має шукати за муміями Монґолів, що мали бути першими жителями північної Америки.

Виправа вийде на слідуючий рік у квітни. Про сі мумії знають ріжні подорожні в підбіґунових околицях. Тубильці кажуть про них, що їх не вільно дотикати, бо кождого, що важивсяби се зробити, жде скора смерть.

Виправу поведе відомий підбіґуновий подорожний Гаролд Меккрекен, а фінансує її Чарлз Строл.

ПРОГИБІЦІЙНИЙ АҐЕНТ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ВБИЙСТВО.

ГЕЙҐЕРСТАВН, МЕРІЛЕНД, 8. грудня. — Нині покінчилася тут сензаційна розправа за вбийство проти Реджиналда В. Волтерза, прогибіційного донощика. Волтерз мав убити Гонтера Р. Стотера, начальника прогибіційної служби на західну часть стейту Меріленд.

По півтора-годинній нараді присяжні признали обжалованого винуватим закиненого йому злочину, а суддя визначив йому досмертну кару.

ВДОВА Д-РА ЛІЛІЕНДАЛА И БІЧ ЗАСУДЖЕНІ.

МЕЙЗ ЛЕНДИНҐ, Ню Джерзі, 8. грудня. — Присяжні судді стейтового суду, які розглядали справу смерти д-ра Ліліендала, рішили по цілонічній нараді, що за вбийство відповідають вдова лікаря та Вилис Біч, їх близький сусід родини. Присяжні признали їх винуватими невмисного вбийства, за яке їх жде кара вязниці яких 10 літ.

Вирок присяжних був великої несподіванкою. Коли ґазетярі питали присяжних про причини такого рішення, присяжні говорили, що вони думали, що пара обжалованих убила лікаря, але сумнівалися, чи їм доказано з гори вироблений плян убийства.

15-МІСЯЧНА ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА У ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Польське міністерство військових справ опрацювало новелізацію обовязуючого тепер закону про заг. військову службу. Новеля має містити 60 змін, що торкаються 60 уступів закону. Найважніші зміни мають основуватися в цьому, що побір до війська відбуватиметься в осені, а не як досі в травні й червні. Признаних здібними до чинної служби будеться зараз із комісії пересилати до полків, так як то було за російських часів. Новеля має передбачувати зміну процедури удільовання відрочень, а саме відрочення студіюючої молоді, тим, що самі одні вдержують родину і т. д. Будеться признавати відрочення одноразово на весь час, а не як було досі лише на один рік, що вимагає кілька разів розглядати ту саму справу. Кажуть, що час служби у війську буде скорочений до 15 місяців.

ПОЯВА ВЕЛИЧЕЗНОЇ КОМЕТИ В АВСТРАЛІЇ.

КЕМБРИДЖ. — З Мелборна в Австралії доносять, що там появилась перша комета, яку можна бачити голим оком. За кілька тижнів згадану комету можна буде бачити й у нас в Америці.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАРМЕРІ ІДУТЬ ДО СОВІТСЬКОГО СОЮЗА.

ЛОНДОН. — Сюди прибули 10 американських фармерів і робітників, які ідуть до Совітського Союза для зорґанізовання там хліборобської кольонії. Провідником тих еміґрантів є бостонський столяр Карло Пултур. Анґлійські часописи називають згаданих фармерів пошукувачами „раю" й заповідають, що вони небаром захочуть вернутися до „буржуазного пекла".

ІДЕАЛ АМЕРИКАНСЬКИХ ДІВЧАТ.

ДЖЕКСОНВИЛ, Ілл. — Недавно поставили студенткам колеґії для дівчат питання: „До чого будуть вони стреміти у своїм життю". На се вони відповіли, що їх ідеалом є каріера і подружжє. Крім сього згадані дівчата не мають ніяких більше ідеалів. Чи не свідчить се про цілковитий упадок духового життя серед матеріялістичної американської молоді?

ЯПОНЦІ ЦІКАВЛЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ.

Київські есперантисти налагодили звязок з японськими журналістами, літераторами, педаґоґами й фабричними робітниками. Японці дуже цікавляться українською культурою, мовою, літературою й мистецтвом. Японські літератори звернулися з проханням надіслати їм зразки творів українських письменників і поетів. Вони знають про Шевченка, й знайомі з окремими його творами. Японський письменник Мацуба приготовляє переклади Шевченка на японську мову.

ХЛІБОРОБСЬКА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ НОВОГО ПРЕМІЄРА БРАТІЯНУ.

БУКАРЕШТ, 7. грудня. — Отворено тут сесію румунського парляменту. Голова Народньо-Хліборобської партії Маню заатакував у острій бесіді нового преміера Братіяну. У дальшій своїй бесіді домагався Маню безпроволочного розвязання парляменту й розписання нових виборів, та заявив, що тим покаже правительство, що румунський нарід стоїть за ним.

Йому відповів премієр Братіяну, який сказав, що хотів коаліції з Народно-Хліборобською Партією, щоби показати державну єдність перед заграницею. Дальша, як домашня так і загранична, політика нового преміера буде така сама, як і його покійного брата; крім сього Румунія буде старатися ввійти у тісніщі зносини з усіми державами, без огляду, чи вони належать до румунських аліянтів, чи ні. При голосуванню парлямент значною більшостю висказав вотум довіря новому кабінетови.

ПРОТИМАДЯРСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ РУМУНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

БУДАПЕШТ, 7. грудня. — У місті Орадія Маре, що давнійше належало до Мадярщини, відбувався конґрес румунських студентів і студенток. В часі походу студентів, що відбувся в неділю, почав хтось кричати: „Бий Мадярів і Жидів". Сей оклик спричинив, що студенти кинулися на католицькі і жидівські інституції й почали бити присутних там Мадярів католиків і Жидів. Після донесень, тими, що більше заохочували до проливу крови, були румунські студентки. В часі заворушень убито 4 особи, сплюндрувано мадярські й жидівські клюби, дім начального рабіна, обі синаґоґи й католицький конвент, звідки забрано 6000 свічок. Студенти домагалися даром товарів від купців, і били їх, коли вони не хотіли їх дати, а властителя Парк Готелю убито через те, що не хотів винаймити кімнати, румунському студентови. Убито також жидівського редактора. Богато мешканців міста утікло на угорську територію. Румунським часописам заборонено писати про сі заворушення.

СИСТЕМАТИЧНЕ НИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Прийшли трівожні вісти з самбірського повіту, що на приказ окружного інспектора усунено з усіх українських та утраквістичних шкіл навчання української мови в першій клясі, а натомісць заведено польську. Серед населення велике обурення. Батьки не посилають дітей до шкіл і вислали до центральних властей телеґрами з протестом.

Це діється тоді, коли ендецька опозиція кричить, що теперішнє польське міністерство освіти фаворитує українське шкільництво.

ЛЬВОВЯНЕ ІЛИ МЯСО ЗІ ЗДОХЛОГО КОНЯ.

Львівський різник Бронислав Мечковський є тої гадки, що кінське мясо має такий самий смак що й волове. Далі, що нема великої ріжниці між конем убитим і здохлим. За продаж такого мяса у формі вудженини дістав він місяць арешту, 100 зол. гривни й втратив право на 5 місяців торгувати мясом.

РОЗЮШЕНИЙ БИК.

Розюшений бик убив і стратував господаря. Сталося це в селі Закрент під Варшавою. Тамошний господар Едвард Роман мав бугая й пішов до стайні, щоб дати худобі їсти. В стайні, в окремій переділці, стояв величезний бугай. Коли Роман увійшов до переділки з ведром наповненим січкою, бугай кинувся на него. Роман скоро вискочив з переділки, але не мав часу за собою заложити жердку і бугай побіг за ним. Роман вибіг на подвіре й старався десь скритися, але зараз в слід за ним біг бугай. Врешті Роман опинився в розі подвіря й не мав вже куда втікати, бо з одної сторони високий мур, а з другої — стіна стодоли. Він вхопив з землі якийсь дручок, плечами оперся о мур і дручком з цілої сили ударив бугая по голові. Але удар був за слабий і лише роздрочив ще більше бугая, котрий рогами прибив Романа до стіни. Він окрівавлений повалився на землю, а бугай зовсім стратував його й поорав рогами. Сусіди з трудом зловили розюшеного бика, а Роман пішов гризти землю.

ФРАНЦУСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ ПРО ПОЛЯКІВ.

У французькім науковім журналі „Л'еспрі" помістив один Француз статтю п. н. „Подорож по країні Поляків", у якій м. и. читаємо: „Поляки то дуже нужденна раса, це малі люде. Вони правлять у себе як раб, що дірвався до влади. Польська душа є пуста і подла, брутальна проти слабих, рабська проти сильних. З якою насолодою допускаються Поляки жорстокостей на слабших! О, не даремно були Поляки рабами. Непотрібно визволено їх з оков неволі. Коли в Польщі є яка людина в повнім того слова значінню, то вона мусить відчувати великий біль, пробуджуючись кождого ранку серед тої раси живих трупів. Ні один з народів не перевисшує Поляків у штуці лизунства мигучим і богатим. Нинішні вожаки Польщі перед р. 1914 відбували прощі до царя й цісаря, повзли на колінах в передпокоях міністрів, жебраючи хочби найнужденнійшого ордеру. Здеправовання серця, скривлення ума, упідлення душ, все те так деформує Поляків, що просто відбирає їм ціхи дійсної людяности. Любов правди є для Поляків зовсім невідома річ, а їх інтелектуалісти — це фразери, у яких правда все находиться поза обсягом їх думки..."

СТАЛІН ПРЕДСКАЗУЄ СВІТОВУ ВІЙНУ.

ПРИЧИНОЮ ЇЇ БУДЕ БОРОТЬБА ЗА НОВІ РИНКИ ДЛЯ ЗБУТУ ТОВАРІВ.

МОСКВА, 8. грудня. — Й. Сталін, один з большевицьких лідерів і секретар комуністичної партії, виголосив бесіду на відбуваючихся саме зборах комуністичної партії, у якій предсказує нову світову війну. У своїй бесіді заявив Сталін, що Европа находиться на передодні соціяльної революції.

Хоч европейські капіталісти зросли в силу, революційні филі щораз більше поширюються. Через те неминучою є світова революція й нова світова війна. Недавні заворушення у Відні, загальний страйк в Анґлії, демонстрації по цілім світі з причини страчення Сакка й Ванцетті, є доказом поширення комуністичного руху.

Причиною вибуху нової світової війни, після гадки Сталіна, буде обставика, що капіталістичні держави продукують під теперішню пору далеко більше, як вони можуть збути й тому мусить повстати нова боротьба за ринки збуту.

128,770 БРИТІЙЦІВ ЗАПРИСЯГЛО НЕ БРАТИ ОРУЖЖЯ ДО РУК.

СЕ „МИРОВЕ ПИСЬМО" ВИСЛАНО ПРЕМІЄРОВИ БОЛДВИНОВИ, ЯКИЙ ОБІЦЯВ ДАТИ ВІДПОВІДЬ НА НЬОГО.

ЛОНДОН, 8. грудня. — Преміерови Болдвинови вручено пропамятне письмо, підписане 128.770 британськими горожанами, які заприсягли, що не будуть сповняти ніякої військової служби, та не возьмуть оружжя до рук. Згадане письмо підписало богато ветеранів недавньої Світової Війни. Премієр Болдвин має відповісти на сей меморіял. Автором згаданого „Мирового письма" є Артур Понзонбай, що через 9 літ був занятий у дипльоматичній службі а тепер належить до симпатиків робітничої партії.

Відмова військової служби у сім письмі опирається не на „внутрішнім переконанню не убивати ближнього", але на переконанню, що всі інтернаціональні непорозуміння повинкося полагоджувати мировим судом. Се, що Болдвик згодився відповісти на сей меморіял, який в часі війни уважаноби державною зрадою, свідчить, що актимілітаристичні переконання дуже поширились у Великій Британії.

Подібні „Мирові письма" мають циркулювати у Злучених Державах і Німеччині.

КОМУНІСТИ ЗА ТОРГОВЕЛЬНИМИ ВЗАЄМИНАМИ З КАПІТАЛІСТАМИ.

КОНҐРЕС ДОМАГАЄТЬСЯ СКРІПЛЕННЯ СОВІТСЬКОЇ АРМІЇ И КАПІТУЛЯЦІЇ ОПОЗИЦІЇ В КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ.

МОСКВА, 8. грудня. — Конґрес комуністичної партії, що саме відбувається в Москві, поручив совітському правительству, щоби старалося навязати торговельні взаємини з „капіталістичними" державами; рівночасно конґрес поручив правительству скріпити червону армію. Делеґати одноголосно одобрили теперішню програму правительства й висказали домагання, щоби правительство працювало дальше над удержанням мира.

Що до діяльности опозиції, то конґрес висказався за тим, що її поступовання не годиться з принципами комуністичної партії. Конґрес висказав домагання, щоби опозиція заперестала свою діяльність і щоби розвязала свої орґанізації та піддалася правительственній партії, бо в противнім случаю наразиться на виключення з комуністичної партії.

Опозиція надіялася попертя від конґресу, однак її сподівання не сповнилися. Противно, в часі дискусії показалося, що вона сама розпалася на три ґрупи.

ВИБОРИ ДО ПОЛЬСЬКОГО СЕНАТУ.

ДАТА СКЛИКАННЯ СОЙМУ НЕ ОЗНАЧЕНА ДОКЛАДНО.

ВАРШАВА, 8. грудня. — Вибори до польського сенату назначені у декреті президента Мосціцького на 11 марта 1928 р. Перша сесія нововибраного сойму відбудеться при кінці марта або з початком квітня 1928 р.

ПОСТУПОВАННЯ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ ВИКЛИКАЛО ТЕРТЯ У РАДІ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКА СИТУАЦІЯ ВСЕ ЩЕ В КРИТИЧНІМ СТАНІ.

ЖЕНЕВА, 8. грудня. — Польсько-литовське непорозуміння викликало вже деякі тертя у Раді Ліґи Націй. „Велика Пятка", тобто представники Великої Британії, Франції, Німеччини, Італії й Японії, відбула тайну нараду відносно польсько-литовського непорозуміння. Сим чуються ображені представники 9 менших держав, що є теж членами Ради Ліґи Націй, бо добачують у тім, що „Велика Пятка" хоче взяти полагоду сеї справи виключно у свої руки.

Польсько-литовська ситуація находиться все ще в критичнім стані й заки Рада Ліґи Націй не почує від маршала Пілсудського, що він думає робити, вислід цілої справи полишиться непевним. Литовський премієр Вальдемарас не склонюється цілком до ніякого компромісу й коли Пілсудський займе таке саме становище, ніяким чином не буде могло прийти до навязання дипльоматичних взаємин між обома спорячими державами.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ІДЕАЛІЗМУ

Читаючи американські часописи, аж в голові крутиться від мілїонів в Америці. Виходить, що Америка країна мілїонерів, що тут всі тільки і ломлять собі голову над тим, як набути мілїони долярів і як їх розтратити. Не мало причиняється до цего і сам уряд, бо і він добачує щасте Америки рівнож в мілїонах долярів. Коли зростають з року на рік ті мілїони, то в тім матеріяльнім зрості добробуту добачує і уряд свій найбільший успіх. Не диво отже, що матеріялізм так дуже всякає в американську суспільність. Всьо тут гонить за доляром. Пливуть ті мілїони все свіжі і нові, а вслід за ними будуються все нові тюрми і чимраз більше домів для божевільних. Самовбийства збільшуються з кождим роком на велику скалю, а поповнюють їх не тільки бідні, але рівнож і мілїонери, поповнюють їх старці й молодіж. Розводи зростають, зростає злочинність і то особливо сильно серед молоді, навіть тої, що ледви доходить до 16 року життя. Часописи пишуть місяцями про гидкі кримінальні розправи, в яких змальовані образи тих ненормальних відносин, які запанували в родиннім і громадськім життю — через доляри. Засуд Рут Снайдер і Ґрея за вбийство мужа задля долярів, або обжалування сенаторів Вера і Смита за перекупства при виборах при помочі мілїонів, або розправа проти Синклера і Фола за підкупство урядовців держави рівнож при допомозі мілїонів — це тільки зразки тої гнилі і морального упадку, які все товаришать всякому грубому матеріялізмови.

Та такий матеріялізм доводить державу і нарід неминуче до упадку, так як довів колись до упадку могучу римську імперію. Той сам матеріялізм ціхував до певної міри і довоєнну Німеччину. І в довоєнній Німеччині зростала з року на рік індустріяльна експанзія, зростало величезне богацтво. Все те скінчилося одначе німецькою катастрофою. І замітне те, що коли тепер Німці взялися до гоєння воєнних ран, то почали відбудовувати націю на чисто ідеалістичній основі. Той ідеалізм вщіплюють вони особливо в свою молодь, в будучність німецького народа. Тому, що та молодь має колись знова піднести німецький нарід до могутньости, повинна вона на їх думку позбутися всякого нахилу до матеріялізму. Той саме напрям видив на послідній берлінській виставі молоді. І пиянство, денсінґ-гол та ґуд тайм разом з венеричними хоробами — знайшли рівнож свій вислів на тій виставі.

До такого ото звороту в напрямі ідеалізму мусить прийти і тут в Америці, якщо вона не хоче попасти в катастрофу. Такого звороту до ідеалізму треба головно і нам, Українцям, бо така суспільність, якої серце і ум звернені тільки на доляри, не осягне ніколи ідеалу Самостійної Соборної Української Держави. Бо ідеал вимагає ідеальних людей.

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА.

СМЕРТНІСТЬ ТА ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ.

В 1925 році народилося на Радянській Україні 1,167,728 душ дітей, а вмерло всіх людей 527,819. Отже природний прибуток населення за рік виносить майже 640 тисяч душ. Це більше ніж половина всього населення такої держави як Естонія. На кожду тисячу населення пересічно родиться в рік 42,1 душ, а вмирає 19,0 душ. Таким чином на кожду тисячу населення Радянської України на рік прибуває 23 душі.

Цікаво порівнати це з такими двома европейськими державами як Німеччина та Франція.

У Німеччині по війні на кожду тисячу населення родиться пересічно в рік 28,4 душі, а вмирає 15 душ. Природний прибуток населення для Німеччини виносить 13 душ на тисячу. На Україні хоч і родиться 14 душ на тисячу населення більше ніж в Німеччині, але в живих лишається більше лише на 10 душ, себто на Україні на кожду тисячу народжених дітей за рік вмирає більше на 4 душі ніж в Німеччині.

Перед війною у Франції було більше смертей ніж уродин, а по війні на кождих тисячу душ населення родиться 19,6, а вмирає 18 душ. В цьому лежить траґедія Франції, бо в ній замало прибуває населення, лише три душі за 2 роки на кожду тисячу мешканців.

Порівнюючи зі Злученими Державами, природний прибуток українського населення вдвічі більший на кожну тисячу мешканців. В Злучених Державах на кождих тисячу душ населення родиться 21,4 душі, а помирає 11,8. Отже лишається щорічного природного прибутку населення на кожтисячу 9,6 душ. Порівнюючи з Радянською Україною, природний прибуток населення в Америці менший на кожду тисячу душ більше ніж у два рази. Зате на Україні смертність дітей молодших від одного року віку пересічно вдвоє більша ніж в Америці. В Злучених Державах таких дітей умирає 71,7 на тисячу, а на Україні 146. Причини цього треба шукати в низькому економічному стані нашого населення, а також в недостатку відповідної медичної допомоги.

Коли населення України в порівнанню з Америкою збільшується пересічно на тисячу душ на 13,4 душ більше ніж в Америці, то це треба брати не на рахунок дітей, а головно того, що люде на Україні живуть відносно довше.

Як вимирають діти на Україні, вказують на те такі дані. Пересічно половина всіх діточих смертей припадає на дітей до пятирічного віку. Дітей до одного року вимирає майже одна третина народжених. При тім треба замітити, що в селах смертність дітей далеко більша ніж в містах. Так наприклад міста дають вмерлих дітей до одного року 27%, а села 31%. Ще більше разяча ріжниця кількости дітей, які помірають у віці до 5 років, а саме: для міст їх буде 38%, а для сіл 48% всіх смертей. Так саме й смертність молоді в селі увесь час більша ніж в містах. Аж в 19 році життя маємо для міст і для сіл приблизно однаковий процент смертей — 3%. Далі вже пересічна смертність збільшується для міст, даючи в них 5%, а в селі 4% для молоді віком 20—24 років. Людей у віці 50—59 років умирає в містах майже 9% зі всіх смертей за рік, а в селах лише 5%. До цього віку великої ріжниці між містами та селами немає, хоч вже з старшими віком збільшується процент померших в містах, а зменьшується в селі. Таке саме й з старими людьми, що перейшли 70 рік життя.

Таким чином люде в українських селах пересічно живуть довше ніж в містах. В дитинстві та молодому віці помирає багато сельських дітей ізза браку відповідних гігієнічних умов життя, за браком відповідного медичного та санітарного догляду, а також злидні нашого селянина не дають йому можливости дати дітям все те, що потрібне для підтримання їх життя та нормального фізичного розвитку. Але коли вже хто в селі пережив критичний для нього вік від народження до двайцяти років, то тоді вже має він більше шансів на довге життя ніж мешканці міст.

Боротьба з такою страшною смертністю нашого народу в молодому віці вимагає багато часу й величезних напружень.

Поки наше селянство не піднесеться хоч трохи на вищий щабель від того загального стану, в якім воно тепер перебуває, смерть буде косити ще довго багато молодих жизней. Що з того, що Україна має великий процент уродин, коли з нього лише 48% дітей в містах, а 43% в селах доживає до 15 року життя, себто саме до того часу, коли діти вже стають замітними помічниками, особливо в селянському хазяйстві. Такі великі уродини, що зрештою не дають навіть половини продуктивного населення для України, є лише страшним тягаром для народу, а не збогачують його. Другим народом, як Французам, треба думати над тим як збільшити уродини, але перед Україною стоїть завдання другого порядку: як зменьшити смертність дітей. Можна це осягнути лише довгими й упертими зусиллями всіх чинників державного та громадського життя. Потрібне до цего піднесення економічного добробуту, культурного рівня, гігієнічних умов життя нашого народу та орґанізація відповідної медичної допомоги.

ЯК ОРҐАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

Шикаго, Іл. Комітет Допомоги Жертвам Повені відіграє два представлення, одно „Батькова казка", друге „Страйк" в неділі 18-го і 25-го грудня в Ґалі Укр. Прав. Громади при Ірі і Ребей вулиць о год. 7.30.

Участь в обох представленнях беруть визначнійші сили поодиноких товариств, щоб тим чином помогти страждаюню потерпівшим від повені братям на рідній землі, тому, що ввесь дохід туди призначений.

КУДИ ЙДУТЬ ЖЕРТВИ НА ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНІ?

Зі старого краю переслано нам:

ВИКАЗ

жертв, зголошених через Українські Повітові Комітети допомоги жертвам повені і розділених за посередництвом Українського Центр. Комітету допомоги жертвам повені у Львові.

Стан з дня 12. падолиста 1927.

Ч.:	ПОВІТ:	Збіжа кг.	Муки кг.	Бараболь кг.	Міхів одежі	Замітки:
1.	Бережани	10.000		231.645		В цім УПК Ходорів 160 сотн. збіжа.
2.	Бібрка	35.920		94.785		
3.		80		750		
4.	Борщів	8.790		29.820	4	
5.	Броди			45.500		
6.	Бучач	19.974		40.058		
7.	Городок Яг.			28.320		В цім УПК Янів 18.200 сотн. баболі.
8.	Калуш	650				
9.	Камінка стр.	2.777				
10.	Копичинці	27.530		25.470		
11.	Львів	22.583		77.142	14	В цім УПК Судова Вишня 3 міхи полотна.
12.	Мостиська	7.515			3	
13.	Надвірна	630				
14.	Перемишль	957		1.963		
15.	Перемишл-и	10.530		10.040		
16.	Підгайці	11.400		10.000		
17.	Рава Руська	20.800		40.380	3	
18.	Радехів	10.274		80.200		
19.	Рогатин	20.390		10.270		
20.	Скалат	14.900		33.760		
21.	Сокаль			41.590		
22.	Ст. Самбір			5.881		
23.	Станиславів	7.519		10.000	4	
24.	Тернопіль	22.900		199.650		
25.	Теребовля	11.664		59.140	2	
26.	Товмач	4.545				
27.	Чортків	14.170		34.210		
28.	Збараж	12.480		2.345		
29.	Зборів	659		56.250	2	
30.	Золочів		3.917			
31.					3	
32.	Жовква	7.000		4.000	2	
	Разом:	316.757	3.917	1,133.169	37	

ВИКАЗ

дарів, розділених за посередництвом Українського Центрального Комітету допомоги жертвам повені, потерпівшим в повітах:

Ч.:	ПОВІТ:	Збіжа кг.	Муки кг.	Бараболь кг.	Міхів одежі	Грошей зол. гр.
1.	Бібрка	15.000				
2.	Богородчани	80		18.950		21.30
3.	Долина	7.700		15.000	2	50.00
4.	Дрогобич	8.000		2.710		500.00
5.	Калуш	28.973	2.000	157.765	4	2.500.00
6.	Кути-Косів	129.868		368.168	16	13.184.40
7.	Ліско			35.220		
8.	Надвірна	6.763		117.000		500.00
9.	Перемишль	957		1.963		
10.	Рогатин	15.000				
11.	Самбір	13.135		49.920	2	
12.	Снятин	3.500		10.000		
13.	Станиславів	10.901	1.917	124.160	4	1.434.62
14.	Стрий	37.720		70.880		2.161.00
15.	Ст. Самбір			5.881		
16.	Сянік					757.64
17.	Товмач	13.830		41.320		697.85
18.	Турка	8.030		86.652	9	1.000.00
19.	Жидачів	17.300		27.580		1.000.00
	Разом:	316.757	3.917	1,133.169	37	23.806.81

Крім цього позістає до розділу:

Збіжа .... 21 ваґонів
Бараболі .... 105 „
Муки .... 1 „
Одежі .... 6 міхів
Грошей .... 83.959.81 зол.

В. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

3)

„Звістіть мене про се, що він зорудував на Запорожу і зорко слідить за кождим його кроком. Хоч би й неправдою були всі наклепи його ворогів на него, то всеж таки він неспокійний дух і горячка. Якби обернувся проти нас, міг би наробити богато лиха, бо заботато знає. Але я гадаю, що такий маленький чоловік, як він, задля власної користи волить далі ступати по тій дорозі, яка зєднала йому не лиш мою прихильність, але й прихильність самого короля. Бо чи є другий такий малий шляхотка, ще й не Поляк, котрому всі свої найтайнійші думки виявивби — король Польщі?!"

— Славити Господа, що небезпека для мого Суботова минула! — Богдан промовив, коли Кричевський скінчив читати. — Ще того треба мені було до тих клопотів, які маю з намірами короля і з нашим заговором!

— Небезпека минула, але тільки на час, — відповів Кричевський. — Не забувай, що Суботів таки королівщина, котрою жаден староста не орудує поза межами свого життя. Се, що твому батькови дав староста Данилович і чого не відбирає староста Конєцпольскі, може загорнути наслідник Конєцпольського. Впрочім і на Конєцпольського не можна покладатися. Ти не знаєш, на яких кони їздить панська ласка? Як хочеш Суботів обезпечити для своїх дітий, то мусиш дістати його від самого короля... Для себе і для дітий. Тепер ти королеви потрібний, отже поїдь до него клепати залізо, поки воно тепле. Проси, щоби на Суботів дав тобі свою грамоту.

— Королівська грамота на Суботів потрібна мені буде хиба тоді, коли залишу думку повстання проти Польщі. Як зроблю повстання, то така грамота або буде непотрібна, або мені не поможе. Як ми виграємо, то всі королівські маєтки на Україні підуть в наші руки. Грамоти на землі буде роздавати наш гетьман. Як повстанне впаде, то Суботів відіймуть мені за кару. Як мене спіймають, то й мою голову знімуть з моїх плечей.

— Всеж таки не завадить при нагоді побалакати про се з королем. Бодай на те, щоби Чаплінскі перестав рити під тобою. Всі його наклепи на тебе тільки на те, щоби самому засісти в твоїм Суботові. Як Суботів дістанеш від самого короля, і як Чаплінскі побачить, що маєтку не відбере тобі, то й нашіптувати на тебе не буде.

— Ти не знаєш, яку силу мають королівські надання? Сам король не бере їх серіозно, бо буває, що на одну маєтність, або на одно достоїнство дає дві грамоти двом шляхтичам. Маєтність лишаєся в руках того, що її возьме шаблею. Другий може мати зі своєї грамоти хиба ту одну користь, що її посолить, тай зїсть.

— Воно так буває. Але в твоїм ділі королівська грамота не повинна бути безсильна, бо Суботів частина земель коронного гетьмана. Гетьман навидить тебе і не схоче йти проти королівської волі, отже свому підстарості не позволить іти на тебе шаблею.

— Хиба про се скажу гетьманови, бо якби я пішов просто до короля без відома і дозволу гетьмана, то він готов розсердитися. Тоді гетьман захоче покарати мене, і хоч би я дістав королівську грамоту на Суботів, то гетьман прикаже зробити на мене заїзд.

— Очевидно зроби так. Я гадаю, що як про се побалакаєш з гетьманом, то він сам буде просити короля, щоби тобі дав грамоту. Ти й так мусиш їхати до гетьмана, дати йому устний звіт з твоєї прогульки на Запороже. Гетьман хоче знати, який на Запорожу дух і яка сила Запорожців, бо під зиму загадав ударити на Крим.

— Вже сего року?! — Хмельницький скрикнув зачудований. — Як мене висилав на Запороже, то нічого не згадував мені про се. Навпаки. Сказав, що буде ждати, аж Кримці самі наскочать на землі Польщі; що Польща, як виступить проти Татар, то хиба спровокована. На те й він мене вислав, щоби Запорожці, від польського короля на ділі независимі, спровокували Татар і викликали вовка з ліса. Тепер вже не думає ждати на татарську зачіпку?

— Воєвничий король напирає на него. Каже йому знайти собі будьяку причину і в листопаді або в грудни знищити бодай кілька татарських аулів. Як Запорожці сего не схочуть зробити, то гетьман піде з польським військом і з реєстровими козаками. Але волівби, щоби се зробили Запорожці. Він з польським військом тілько доскочив би.

— Треба буде звістити про се Тугая.

— Але щоби не виявилось, що то хтось відси зробив. Про се знає тільки наш начальник комісар Шенберґ, знаю я, знаєш ти. Більше ніхто.

— Не виявиться, бо про се буде знати тільки ще один... Тугай бей.

— Сам поїдеш до него? Чейже писати не будеш.

— Правда! Сам тепер не можу їхати; писати... сохрани Господи. Ще хтось мусить знати. Бодай мій посол до бея.

— Отже й сей посол, як поїде переказувати устно, буде знати.

— Та буде. Мусить знати... Когоб то вислати? Хиба чигиринського попа?

— На него Чаплінскі має підзор. Оставив його звідунам. Будь дуже обережний в зносинах з попом. І він нехай бережеся. Саме тепер мусиш відвідати його. У него є якісь гості з Заходу. Якийсь чернець і молодий шляхтич. Піп хоче тебе звести з ними. Вже се була необережність, що він у мене питав за тобою і при тім сказав мені, що вони мають якеєсь діло до тебе.

— Як то посли від львівського чи луцького владики і від Виговського, то піп справді був необережний. Але я се якось полатаю. Мені вже й Сомко сказав про них.

— Скартай їх за те, що приходили до мене. Чейже знають, скажи їм, що я католик і Лях.

*

Відходячи від Кричевського, Чаплінскі гадав зайти до шиночку Аврумка і там дожидати Хмельницького. Хотів доконче знати, де Хмельницький бував. Гадав, що по кількох чарках сотник сам всьо вищебече. Вийшовши за ворота, побачив шляхтича Дачевського, отамана своїх потайних шпіонів. Торжественно надуте лице шпіона казало Чаплінському вгадувати, що Дачевський дожидає його з якоюсь важною вісткою. Очевидно з вісткою, що Хмельницький вернув.

— Ви вже бачили сотника? — Дачевський спитав. — Балакали з ним? Він у Кричевського.

— Я тобі на се плачу, дурню, щоби мене заскакували такі несподіванки?—підстароста крикнув сердито. — Де ти був, де були твої помічники тоді, коли сотник вертав домів?! Мене мало нагла кров не залляла, коли я, гадаючи, що Хмельницький ще за ріками й за горами, нараз побачив його перед хатою полковника!

— Не сердьтеся, пане підстаросто, бо я не спав і мої люди не спали. Я зараз по його приїзді метнувся до вас, але вас не було дома. Мені сказали, що ви в шинку Аврумка. Я пішов туди, але вас там вже не було. Жид справив мене за вами до ксендза. Але й відтам ви вже вийшли, не кажучи, куди йдете. Я довго по місті розпитував, аж якийсь козак сказав мені, що бачив вас входячого до полковника. Біжу до полковника, але бідному все вітер в очи віє. Випередив мене Хмельницький. То якась непосидюща біда, той сотник. Замісць по такій довгій подорожі посидіти дома, він іще не висапавшися, знов на коня!

— Коли вже сам поворот сотника для мене не новина, то може маєш яку иншу новину про него? Знаєш, куди їздив?

— Куди їздив, не скажу. Але, куди їздив, туди їздив, а вертав крізь Запороже. Приїхав відтам в супроводі двох Запорожців і в товаристві якоїсь дівки.

— Дівки?! — підстароста крикнув счудований. — Привіз дівку? Ти бачив? Що за одна?

— Я її не бачив, але бачили мої звідуни. Він їхав верхом, вона візком. Краля така, мої звідуни кажуть, якої жаден з них ще в життю не бачив. То або якась дуже знатна парсуна, або, попросту любка сотника, бо він дуже тупцював коло неї зсаджуючи її з візка і ведучи до хати.

— Твої хлопці не балакали з тими Запорожцями, що конвоювали їх?

— Та балакали, але нічого не добалакалися. Запорожці будьто би нічого не знають. Сказали, що вони конвоювали сотника тільки в послідні́м етапі його мандрівки, отже не знають, звідки він їхав, ні що се за дівчина.

— Мабуть брешуть. Затягни їх до шинку і медом порозвязуй їх язики.

— Я сам догадався того, але вони вже відїхали, зараз таки з під воріт сотникового хутора. Я перейняв їх і розпочав балачку. Вони тільки відворкнули пару слів. Про шинок і чути не хотіли. Кажучи, що мають приказ негайно вертати, почвалали вперед. Але я вислав за ними навпереймы двох звідунів, двох козаків. Переймуть їх аж на Запорожу, будьтоби їдуть з Запорожа до Хмельницького. Може їм поведеся розвязати язики мовчаливим. Міркую, що мої козаки будуть назад за які три-чотири дни.

— Так довго не видержу! Я зараз мушу знати, де сотник був і що се за дівка. Ти вишли Стукала до Суботова між челядь Хмельницького. Він давний знакомий старої Ксені. Як челядь що знає, то він провідає. Попри те мені треба знати, чи, куди і коли сотник виїде завтра з Суботова. Я завтра хочу бути у него, але в його неприсутности. Також пішли когось до попа. У него є якісь гості. Туди пішов також сотник і його шурин. Мені треба знати, що то за гості, відки приїхали, про що балакали з попом і Хмельницьким, та куди відси повіються.

— Про що балакали, тяжко буде провідати.

— Коли вони справді такі обережні, що ніяк не буде мож провідати, про що вони балакали, то й се треба мені знати. То буде для мене доказ, що вони радять... не над добром річи посполитої.

(Дальше буде).

Князь Борис усе плуги кував та людям давав.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ МАДЯРИ ВІШАЛИ НАШИХ СЕЛЯН? ЯКА З ТОГО НАУКА?

Кожний нарід боронить своїх прав перед тими, що хочуть його згнобити, відібрати йому його права, його мову й усьо, що для нього найдорогше.

В Европі розгорілися такі боротьби за волю гноблених народів у 1848 р., який то називають через те історики „весною европейських народів". На жаль, ми, Українці, були тоді ще темними, не мали своєї інтелігенції, а лише духовенство. А те учило нас покори і послуху „маючим власть" і тому ми зістали „Тирольцями Сходу", та помагали ще Австрії поборювати свободолюбні змагання инших народів, що зірвалися до боротьби зі струпішілою, урядничою Австрією. Першими, що зірвалися до боротьби з Австрією, були Мадяри. Викликали вони повстання проти Австрії через те, що вона кривдила їх, накидала їм німецьку мову й відобрала їм свободу. Коли Мадяри повстали проти Австрії, то до боїв ішли не лише мущини але й жінки, подібно як се діялось у послідній Світовій Війні, де побіч мущин густо-часто боролися також і жінки. Мені оповідав про сю боротьбу Мадярів мій дід, що служив тоді в австрійськім війску, як Мадяри зробили повстання проти Австрії. Коли австрійські жовніри прийшли до одного мадярського села, усі люде повтікали з нього, лишилася тільки одна маленька дівчинка. Ся дівчинка почала плакати й жалуватися перед жовнірами на те, що вона ще дуже мала й не могла вступити до армії й боронити своєї вітчини, як се зробили її старші сестри. Мій дідо стояв зі своїм полком у Пресбургу, що саме лежав на боєвій лінії. Туди приводили часто зловлених мадярських жовнірів, без вусів, себто дуже молодих. З початку думали, що се самі школярі, пізнійше однак показалося, що се були дівчата-жовніри. Хитрі Мадяри приготовлювали ся на добре до боротьби з Австрією й тому висилали на перед жінок і дівчат, а мущин неначе щадили на пізнійше. І ся ідейна боротьба Мадярів з Австрією булаби повалила Австрію, якби не поміч російського війска, яке на просьбу Австрії прислав російський цар Микола І. Російське військо прийшло до Угорщини й побило мадярських повстанців. За те позволено йому опісля до схочу погуляти по мадярських селах. Згодом однак прийшла Австрія до голови по розум, дала Мадярам повну автономію, так що вони могли правити Мадярщиною самостійно й від тоді стали вони її найлучшими союзниками. В часі Світової Війни мадярські жовніри билися в обороні Австрії найщиріше зі всіх австрійських народів. Одначе памятали вони ще за російську поміч Австрії й за гульні російських жовнірів по мадярських селах. Прийшовши до Галичини, уважали наших селян за Москалів і вивішали тисячі невинних Українців. І так за гріхи російського війська на Угорщині, в близько 70 літ опісля відпокутували наші селяни. І чи не повинна ся сумна подія з нашими галицькими селянами бути пересторогою для тих, що гноблять тепер наш український нарід? Першим і найстрашнішим нашим ворогом то польські пани, польська інтелігенція й частина польського селянства, що остає під проводом звісного „вітта з Вежхославіц" Вітоса, яка пхається на віковічну землю нашого селянства й забирає зпід носа нашим селянам, замісць сидіти на своїй землі. Їх то може колись спіткати рівнож доля українських селян галицької землі з часів мадярської інвазії.

Така сама доля може стрінути і московських большевиків, які разом зі своїми жидівськими комісарями будуть мусіли, як прийде пора, добре втікати, щоби не відпокутувати за те страшне проляття крови, за ті розстріли українських патріотів, робітників і селян, за ті палення й нищення до щенту сіл, які боронилися перед їх комуністичними експериментами, з яких тепер самі російські большевики сміються.

Також і Румуни будуть мусіли втікати з нашої землі, коли наближиться день суду. Бо нарід наш вже пробудився і пізнав, що сором і ганьба носити на собі чуже ярмо у 20-ім століттю, коли инші маленькі народи, як приміром Голяндці, Латвійці, Естонці, а навіть Албанці мають свої держави. А ми американські Українці, що пізнали вже вартість свободи, повинні помагати нашим старокраєвим браттям як морально так матеріяльно прийти як найскорше до здобуття свободи й волі. Наші сусіди, американські Ірляндці, помогли своїм старокраєвим братам в маленькій Ірляндії виборoти собі бодай половичну свободу в боротьбі з таким могучим ворогом, як Англія. Вороги-ж нашого народу о много слабші від могучої Англії й тому боротьба з ними є о много лекша від тої, яку вела Ірляндія з Англією. Треба лише бути завзятими і смілими, бо „лише смілі пут не знають і лише смілих воля жде", як каже один з наших поетів.

Правдолюб.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, дня 11. грудня, точно о годині 2-ій попол., в домі тов. Николи Іщук, 708 McIlvaine St. Проситься усіх місцевих і позамісцевих членів прийти на мітінг, бо буде вибір уряду на 1928 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. Контр. комісія здасть звіт за другого пів року. — Гр. Довид, предс.; Семеон Чабан, кас.; Вас. Новак, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє, що річний мітінг відбудеться в середу, 14. грудня, о годині 7-ій вечер., в гали церковній на Мортон ул. На засіданню буде справоздання контр. комісії і вибір урядників на 1928 рік. Напоминається місцевих і позамісцевих членів, щоби безуслівно явились на річнім мітінгу і вирівнали свої залеглости. Не явившийся член заплатить кару, ухвалену членами минувшого засідання. Рівнож пригадується членам, що календарі уже є, тож кождий член має принести гроші за календар. Будемо принимати нових членів без вступного. Тому проситься членів привести хоч по одному новому членови. — Іван Бакун, предс.; М. Шумейко, секр.

ПОЧТОВА СКРИНКА
від Укр. Демократичного Клюбу.

В відповіди на листові запити в справі Бенкету У. Д. К., який має відбутись в неділю, 15. січня 1928 р. при 66-68 East 4th St., Manhattan Lyceum Hall, New York, Комітет Бенкету заявляє, що замовлення столів для більших гуртків буде можна полагодити в часі балю від 2.30 до 7.30 вечером, в день висше згаданий. В день Бенкету білетів продаватись не буде. Належитість або зворот білетів повинні бути звернені не пізнійше як до 20-го сего місяця. — Остаємось з поважанием, за Виділ У. Д. К. 284-7

Володимир Юрковський.

ДАР ТОВАРИСТВУ „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ.

До Української Громади!

В ювилейному році Товариства (60-ліття істнування) від 8. XII. 1868 р., в році стихійних нещасть, які впали на наш край, звертається підписаний Виділ до всіх членів Українського Народа з отцею відозвою.

Перше — це момент особистої симпатії, згадати про товариство, яке вже 60 літ трудиться на полі культурно-освітніх змагань Українського Народа; друге — це просто категоричний приказ часу й обставин, які кажуть, що в часі катастроф та спричинених ними великанських шкід, прийти „Просвіті" з допомогою.

Мотив особистої симпатії до товариства лишаємо на боці. Хто знає „Просвіту", а знає хиба кождий; хто уважає, що її праця, направлена в добро цілого народа, є доцільна й хосенна, цей зробить, як і робив завсіди те, про що мова низше.

Стихійні нещастя, які навістили цього року Галичину, та спричинені ними шкоди приневолюють нас відізватися до сердець всіх Українців.

Коли цілі смуги краю знищені, коли велика кількість господарств зникла з поверхні землі, а люде остали в тому, в чому встигли уратувати своє життя, серед темної ночі з каламутних филь розсатанілої води, коли на ратовання їх перед голодовою смертю збираєте жертви Ви й край — то ясно, що від тих, яким в очі голод і холод заглядають, не можна вимагати ні членської вкладки, ні тимбільше якогонебудь дару.

Але писане слово, книжку мусимо їм дати, й треба її дати даром.

Сама „Просвіта" находиться в незавидних матеріяльних обставинах, тому, аби могла як слід сповнити це завдання, мусить просити о допомогу.

Нехай брат дасть другому, потребуючому братові!

А зробити це можна в двоякий спосіб: при помочи членської вкладки й дару.

Цілорічна вкладка виносить два американських доляри. За те отримує член грамоту, календар і кілька книжочок. Дар, добровільна пожертва залежить від доброї волі й охоти жертводавця. Членські вкладки не дають нам майже ніяких грошевих лишків; вони мають для нас значіння й вагу більше морального характеру. Опертися можемо лиш на дарі та від його висоти залежить ширший розмах нашої дарової акції в книжках а то й у грошевих допомогах, цього року спеціяльно, а в звичайних роках ціла наша орґанізаційна й культурно-освітня праця.

Ні через членство, ні через дар не підпомагала українська еміґрація „Просвіти" досі як слід.

В 1924 було з Америки 553 членів, в 1925 — 1,010, в 1926 — 471, а в 1927 (до 31 жовтня) 416. Дару дала еміґрація в 1925 р. — 674.50 дол., в 1926 — 279.-50 дол., а в 1927 — 296.55 дол.

В чому лежить вина того сумного обяву — не знаємо. Робимо те, що з чистою совістю уважаємо за відповідне й правильне. Що є вина по нашому боці, про те досі нам ніхто ніщо не сказав, противно, про правильність нашого шляху й праці свідчить обемиста переписка з нашою орґанізацією.

Віримо, що цей радісний, ювилейний, а заразом сумний, в нещастя багатий рік принесе „Просвіті" таке число членів і таку суму дару, на яких ми зможемо кріпко й певно опертися та міцним, рішучим кроком піти твердим шляхом на стрічу нашій майбутности.

Віримо, що цей заклик „Просвіти", установи, якої праця йде в хосен і на услуги цілого Народа, без огляду на стани, кляси й партії, найде щирий відгомін у всіх верствах української Еміґрації.

В дні 1-го листопада, в річницю Народнього Зриву, кличемо всіх стanути в ряди борців за культуру й освіту Українського Народа!

У Львові, 1. листопада 1927 р.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові.

ПОКЛИК
до односельчан села Жухова, ланцутського повіту!

ВПоважані Краяни!

Низше підписаний звертається до Вас з просьбою о підмогу рідному селу до збудування читальні Просвіти. Филадельфійський комітет звертався вже кілька разів з просьбою о допомогу рідному селу, одначе жаден з земляків досі не відкликнувся на наш поклик. Філадельфійці, походячі з Жухова, роблять, що можуть, однак їх за мало тут є, щоби могли допомогти збудувати згаданий дім, тому відзиваються ще раз до всіх односельчан з Жухова з просьбою відкликнутись і прийти в поміч нашим землякам і помогти їм збудувати народню твердиню. Досі зібрано на сю ціль 230 долярів, одначе се ще за мало, бо дім має коштувати поверх 500 долярів. Тому, браття Жухівці, допоможіть конче у тім важнім ділі.

Іван Шеґда,
704 Fairmount Ave.,
Philadelphia, Pa.

Лист з краю.

Дорогі Браття!

Честь Вам і слава за Вашу ревню працю для збудовання нашого читальняного дому: Ми, члени читальні, складаємо Вам щиру подяку за се. Тепер ми певні, що докінчимо розпочате діло. Ми вже маємо з чим взятися до будови дому, завдяки стараням Вашого Комітету. У нас в Жухові нема ані одного інтеліґента й тому ми мусимо самі боротися з темнотою. Одинокий наш помічник, се адвокат Б. Гілецінський з Лежайська. Він нам прибіцяв допомогти своїми грішми при будові й обіцяв нам також безплатних робітників, українських мулярів з Лежайська, які згодилися працювати лише за харч. Згаданий адвокат стає нам у поміч у кожній справі, чи судовій чи просвітній і радо допомагає нам своїми радами. Другим нашим помічником є о. Ґура з Королівки, якого ми недавно попрощали, бо перенісся на иншу парохію. Рівнож дякуємо за пересилку Свободи, яку одержуємо правильно. Просимо рівнож Івана Шеґду о повновласть на продаж того кусника поля, що находиться при дорозі. Другу часть поля відступає нам Павло Корсняк, бо на громадську площу не маємо що числити, бо там радять самі польські підлизники. У нас вже розпочалася робота аматорського кружка, зложеного з хлопців і дівчат, які що неділі й свята ходять до Лежайська, де учаться співу, а що вечера збираються у хаті Івана Вовучки. На потерпівших від повені зібрав виділ нашої читальні у Жухові 156 кільоґрамів жита, 27 золотих і полотно, мимо того, що й наше село потерпіло дуже від повені. Зберемо ще й бульби для наших нещасних братів на Покутті. Доносимо також, що наші хруні хотілиби запакувати до криміналу деяких наших діяльних людей, як М. С. і М. М., однак їм се не вдалося. При виборах вибрано у нас війтом О. Дубаса, що лежить від 2 місяців хорий, а що до радних то вибрано 8 Українців, 2 Поляків і 6 яничарів. Дубас обіцяв, що не буде нам шкодити у нашій просвітній праці, але навіть буде нам помагати. Поживемо, то побачимо.

Громадяне Жухова й члени читальні.

Про Київ не жахайтесь, до Волині пригортайтесь, а Покуття тримайтесь.

—o—

З Москалем дружи, а камінь за пазухою держи.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

РИВЕРГЕД Л. АЙ., Н. Й.

Збірка на інвалідів.

Українська громада в Ривергед, Л. Ай., святкувала дня 1 листопада с. р. девяті роковини відновлення Української Держави на Західних Землях України заупокійним Богослуженням по поляглих Борцях за волю України. Невеличка горстка людий взяла того дня участь у святі, бо многі, що працюють не на свойому, не могли без зґоди хлібодавців лишати працю осінню на полі. Тому ще й у неділю дня 6. листопада відправилась у церкві після Служби Б. панахида за поляглих українських Героїв. В обох днях збирано **жертви на українських інвалідів.** Збірка виносить **70 долярів**, які переслано до **Товориства Опіки над Інвалідами у Львові,** через Обєднання.

о. Д. Ґулин.

—o—

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й.

Для потерпівших від повені зложили:

Д. Бурдиґа $40.00; С. Кривень $30.00; І. Драла $25.00; А. Мартин і І. Сидор по $20.00; пані Черватюкова, І. Підгірний і П. Лешко по $15.00; Н. Табака, Д. Симбай, Гр. Василик, С. Михлів, П. Задорецький, Д. Попадюк, К. Гуменчук, Д. Опришко, М. Ґалан по $10.00; Ґр. Олійник і О. Мазурик по $6.00; Н. Младанюк, Н. Гаврилюк, П. Гаврилець, Г. Сойка, І. Грицишин, В. Черватюк, А. Федорів, пані Лешкова, пані А. Бурдиґа, пані М. Климишин, СС. Василіянки, І. Ґреґораш, І. Заровенний, І. Бунько, А. Загуруйко, Ф. Микитин по $5.00; В. Стирановський, А. Литвин, Н. Дзундза, Ю. Турчин, і П. Барнич по $3.00; пані Пукиш, В. Гнатишин, А. Клемпетер, М. Олексин, Ф. Микитин, Н. Микитин, М. Багриновський, А. Багриновський, С. Мельник, С. Кафтан, по $2.00; М. Боковський $1.50; пані Лішак, А. Галатин, М. Беля, М. Пелех, І. Дуган, П. Кузик, Ф. Рудик, В. Пшеничняк, Ю. Іґнат, П. Федоришин, К. Фединич, П. Козак, І. Людкевич, Іл. Матіяшук і П. Свистун по $1.00; М. Біґус 50 ц.; пан Д. Бурдиґа зібрав на лісту $13.00; Жіноча Громада в Асторії з каси $10.00; пані А. Бурдиґа $5.00; пані Табака і пані Олексин по $1.50; пані: Бунька, Ґалан, Гуменчук, Задорецька, Мартин, Сидор, Лешкова, Василик, Симбай, Климишин, Лішак, Гарлов по $1.00.

Разом зібрано $427. Від Жіночої Громади $30.00. Разом $457.00. Розхід $15.00. Полишилось $442.00.

Вислано через Обєднаннє на призначене місце $442.

Збірка продовжується на лісти. Хто єще не міг жертви зложити, то нехай зложить як найскорше.

За Уряд: **С. Кривень,** предс.;
І. Сидор, касієр.
І. Драла, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЕСКОГОНІНҐ, ПА.

НА потерпівших від повені й інвалідів.

На мітинґу братства св. Михаїла, від. 231., на внесок гр. Т. Кабина вибрано комітет, який порозумівся з урядом парохіяльним і о. Г. Рунтаком, угорським священиком, бо наша парохія складається в більшости з закарпатських Українців. О. Рунтак виголосив у церкві патріотичну проповідь, у якій візвав своїх парохіян, щоби ніхто з них не відмовився зложити своєї жертви на галицьких поводян і інвалідів та політичних вязнів. І дійсно ніхто не відмовив своїх датків. Вибраний комітет зібрав $120.00. З того $100 призначено на потерпівших від повені, $15.00 на інвалідів, а $5.00 на політичних вязнів. Гроші відіслано до Обєднання. Датки зложили: по $2:00: Т. Титар, Ю. Кулик, Н. Коваль, Т. Кабан, І. Гюз; по $1.00: Т. Свіда, Ю. Новік, Т. Бортник, М. Андрійовський, Ю. Мирман, Л. Хомік, Ю. Малцовський, І. Малинчак, М. Мікульський, І. Казіцький, С. Юрчак, М. Струпковський, І. Сас, Р. Чолій, І. Рошко, І. Барна, Т. Іванила, С. Дубравський, Ю. Сакара, Ю. Литвинець, Н. Малайко, М. Гойда, Й. Яворський, С. Рідник, Н. Бутрий, В. Мицак, В. Піхоцький, Ю. Малик, В. Строминло, Ю. Бурковський, В. Зулик В. Космина, І. Гай, А. Халахан, Й. Гойдра, М. Тягла, С. Гойдра, Д. Дриган, Д. Кравців, С. Найко, п-на Кічіна, Й. Йорк, В. Маценко, Т. Ферко, Е. Шутяк, В. Луцишин; по 50 цнт.: Т. Барна, Т. Бабінець, А. Тхір, М. Юрчак, М. Малатяк, В. Хомчо; І. Пандош, Ю. Коваль, І. Мирман, М. Міковіч, І. Петров, В. Хомік, В. Бенцаровський, М. Ціпко, Т. Ленґер, І. Бабінець, Ю. Заводянський, В. Тягла, А. Пуцак, С. Маценко, І. Маценко, Т. Грундза, М. Риндош, Т. Корін, Н. Зулік, Т. Бортник, І. Куско, І. Скірчак, С. Михняк, Н. Фецурка, В. Барна, О. Стім, І. Курак, І. Чорняк, Ю. Лазорчак; Мр. Голстайн 75 цнт.; по 50 ц.: Мр. Мітлман, Мсс. Коген, Н. Лопата, І. Пошевка, С. Шутяк, В. Куско, Т. Сушко, С. Бірчак, І. Курак, М. Галайда; С. Качін 75 ц.; по 50 ц.: Мсс. Тягла, Ю. Хомік, С. Курило, А. Рапош, М. Рапош, І. Кузьма, Д. Кулик, Т. Зенок, І. Малатяк, Н. Лукач, І. Дзюпин, С. Варянко, о. Дутко, І. Шутяк, Н. Цап, С. Югорчак, М. Хомяк, Г. Гавран, П. Налесник, Т. Клемик, І. Мошко, Мсс. А. Дрозда, Н. Малинчак, М. Бріцік, Й. Ілящик; С. Куско 1 дол.; по 50 ц.: А. Стохмаль, А. Буваник, Й. Кашляк, І. Сиґеняк, І. Тим, І. Симанок, М. Гавровський, М. Віяна, П. Газуда, І. Поливка, М. Зулик, Н. Малинчак, С. Дюріца, І. Сидун, В. Машкара, Г. Красуляк, М. Копій, П. Таптич, С. Павлюкович; по 25 цнт.: Мсс. Шкапура, І. Давидовіч, С. Дорожинський, М. Брунда, М. Гудика, В. Поліхович, Г. Бурман, П. Беневіч, О. Деркач, Д. Юрчак, І. Хомчо, І. Купчо; Й. Міцан 20 цнт.; по 25 цнт.: Мсс. Лукіч, А. Ристер, Й., С. Булиц, Т. Ясінь, І. Бирчак, Д. Ситар, М. Пачута, І. Кач, В. Маценік, І. Стохмаль, І. Свіґар, С. Тисовський, С. Мирман, М. Ковач, М. Ковач, Н. Ключка, О. Гашитак, М. Скірчак, Ю. Орловський; П. Гуменник 20 цнт.; по 25 цнт.: Я. Гашко, М. Сливка, Ю. Якубич, І. Ганущак, А. Піра, В. Газуда, І. Риндош; Маланич 20 цнт.; по 25 цнт.: І. Мошко, А. Сербій, Л. Павлишин, А. Боболь, А. Тягла, Д. Тхір; І. Рашко 10 цнт.; по 25 цнт.: П. Тхір, Й. Галадий, Ю. Сливка, Гарий Бенч, П. Місік, Безіменний Єврей, П. Топільницький, Маланич, п-ні Скребтач, З. Тийовська, І. Гулий, С. Головацький, Г. Симс, В. Слук, С. Ватага, І. Ватага; О. Фецурко 30 центів; І. Рощко 10 цнт. Одної особи стерлося імя, котрого не мож було відписати, 65 цнт. — Разом зібрано $118.50.

